

AKUTNI I PROLAZNI PSIHOTIČNI POREMEĆAJI

MKB 10 F 23

Ova grupa poremećaja je heterogena. Najčešće se javlja kao posljedica djelovanja u skorijoj prošlosti nekog nepovoljnog spoljašnjeg stresora tj. doživljenog traumatskog događaja. Karakteristično za ove poremećaje je da imaju dobru prognozu i da kratko traju. Za vrijeme trajanja ovog poremećaja narušeno je testiranje realiteta i prisutan je poremećaj u funkcionisanju.

Glavni simptomi psihotičnog reaktivnog stanja su nagli početak nakon stresogenog traumatskog događaja (smrt bliske osobe, saznanje da se boluje od neizlječive bolesti, gubitak posla, odlazak u zatvor itd), potom prisustvo halucinacija, sumanutih ideja, neadekvatnog ponašanja, smetenost, dezorjentisanost.

Intenzitet i kvalitet kliničke slike zavisi od premorbidne strukture ličnosti, od intenziteta i vrste stresogenog faktora, kao i od toga koji je dio ličnosti i koja sfera ličnosti pogođena.

Potpuno povlačenje simptoma akutnog i prolaznog psihotičnog poremećaja se očekuje u periodu od dva do tri mjeseca. Kod manjeg broja oboljelih od reaktivnih psihotičnih poremećaja stanje se komplikuje razvojem hronifikacije u smislu razvoja trajnog duševnog oboljenja.

Klinički oblici akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja:

F23.0 Akutni polimorfni psihotični poremećaj bez simptoma shizofrenije

Prisutan je nagli razvoj halucinacija i sumanutih ideja koji se često i brzo mjenjaju. Takođe su prisutni emocionalna uzbuđenosti i ekstaza ili anksioznost i razdražljivost.

F23.1 Akutni polimorfni psihotični poremećaj sa simptomima shizofrenije

Simptomi su slični prethodnom poremećaju ali su prisutni i neki simptomi slični shizofreniji kao što su eho i emitovanje misli, sumanute ideje odnosa i uticaja, neologizmi, formalni poremećaji mišljenja itd.

F23.2 Akutni psihotični poremećaj sličan shizofreniji

Nema polimorfizma u kliničkoj slici. Prisutni su simptomi nalik na shizofreniju ali imaju nagli početak, traju kratko i osoba se vraća na premorbidni nivo funkcionisanja.

F 23.3 Akutna paranoidna reakcija

Od simptoma su prisutne sumanute ideje proganjanja gdje je bolesnik ubijeđen da ga prate, špijuniraju, da hoće da ga ubiju. U ponašanju bolesnik je sumnjičav, zabrinut, uplašen, a može ispoljavati i agresivno ponašanje.

Mogu se javiti kod osoba koje se nalaze u stranoj zemlji a ne poznaju jezik. Iscrpljenost organizma može pogodovati nastanku ovog poremećaja. U principu prognoza je povoljna.

F 23.8 Reaktivni depresivni psihotični poremećaj

U podlozi nastanka poremećaja je gubitak bliske osobe (smrt ili raskid emotivne veze).U kliničkoj slici prisutno je patološko neraspoloženje. Mogu biti prisutne i sumanute ideje . Postoji visok rizik od samoubistva. Trajanje ovog poremećaja je od nekoliko nedjelja, a može trajati do nekoliko mjeseci.

Takođe, mogu da se jave stanja reaktivne psihotične uzbuđenosti i reaktivna psihotična konfuznost.

Jedan specifični prolazni psihotični poremećaj koji je posljedica nesvjesnog regrediranja na primitivnije obrasce ponašanja zove se **Ganzerov sindrom il penalna psihoza** –reakcija na ograničavanje slobode. Ganzerov sindrom se naziva i sindrom približnih odgovora ili pseudodemencija. Prisutno je ponašanje kao da osoba ima oštećenu inteligenciju tj. ne može tačno da odgovori na postavljena pitanja, kao da ne razumije. Odgovori su najčešće u smislu približnih odgovora. Npr. kad se pita koliko je dva plus dva osoba će odgovoriti 5. Pacijent može imati i konverzivne histerične ispade u vidu oduzetosti pojedinih eksremiteta, navodne sljepoće, nemogućnosti govora itd. Po **Skotowu, 1964.** godine kod ovakvih pacijenta su i ranije uočavani simptomi konverzivnih reakcija .

Liječenje

U akutnim psihotičnim stanjima može biti neophodna i hospitalizacija radi zaštite okoline od bolesnikovog agresivnog ponašanja.

U terapiji u zavisnosti od simptoma u kliničkoj slici, uključuju se različiti psihofarmaci kao što su: anksiolitici, antipsihotici ili antidepresivi. Takođe je neophodno sa pacijentom raditi psihoterapijski radi prihvatanja i suočavanja sa pojavom simptoma psihijatrijskog poremećaja.